

Mira Smrkolj

Kako smo se nekoč zabavali

Žegnanje. Meni je kot otroku najbolj ostalo v spominu. Še danes včasih podoživljam predvsem tisto veliko, vznemirljivo pričakovanje, ki je napolnilo dneve, celo tedne pred njim. Čeprav se je vse, povezano z dogodkom, vsako leto odvijalo na zelo podoben način. Ampak to ni prav nič zmanjšalo mojega vsakoletnega pričakovanja.

»Teta Marica, prinesla sem blago za obleko, kmalu bo žegnanjska nedelja. Rada bi bila nova.« Šivilja se je malo nasmehnila, saj je po tiho že pričakovala, da se bom slej ko prej pojavila na vratih. Vzela je zavoj z blagom iz mojih rok, ga položila na zofo in ga odvila. Blago ji je bilo všeč, saj je bilo dobre kvalitete in drugačnih vzorcev, kot ga je dobivala običajno. »To blago je prinesla teta iz Nemčije, a ne?« jo je zanimalo. »Ja, teta mi ga vsako leto prinese ...«
» No, pa pogledaj malo po reviji, da mi boš pokazala, kaj ti je všeč.« In že sva skupaj listali po nemški reviji z modeli otroških oblek.

Žegnanje je bilo v kraju, kjer je bila doma moja mama, preden se je poročila, na Hribu, sedanjem Vidmu pri Lukovici. Na njenem domu so ostali starša in brat z družino. Dvakrat letno so povabili vse sorodnike od blizu in daleč na praznovanje godu zavetnika cerkve in na druženje. To je bila priložnost, da so se poročene sestre in brati, ki so odšli od doma, srečevali in skupaj poveselili. Prvo srečanje je bilo sredi maja, šesto nedeljo po veliki noči, zato se je imenovala kar šesta nedelja, drugo pa na god sv. Lovrenca, v juliju.

Na ta srečanja se je pripravljala cela moja družina. Tudi starša in sestra so si priskrbeli boljša oblačila, kot so jih nosili na običajno nedeljo. Mama in oče sta poskrbela tudi za to, da sta nesla nekaj v dar. Ker se takrat ni kupovalo daril, denarja pa tudi ni bilo veliko, je oče vsako leto zaklal petelina. Mama ga je očistila in očiščenega sta nesla za darilo. Stara mama je bila na to že navajena in ga je takoj po našem prihodu dodala k mesu v velik lonec in juha je bila vedno zelo dobra.

Kako sem se veselila žegnanja! Že to, da smo šli od doma, je bilo nekaj, saj smo bili v glavnem vedno doma. Šli smo skupaj kot družina, vsi, in to mi je bilo zelo všeč. Pa novo obleko sem imela! Najprej smo se peljali z avtobusom, potem smo morali iti še peš. V zraku je bilo čutiti veselo pričakovanje, srečanje s sorodniki, novice, kaj vse se je zgodilo od našega zadnjega srečanja. Oče in mama sta bila dobre volje, med hojo smo se šalili. Na mamin nekdanji dom smo prišli med prvimi, saj je avtobus peljal le dvakrat na dan: zjutraj ob sedmih v Ljubljano in zvečer ob sedmih nazaj proti Zagorju. Tako je stara mama imela dovolj časa, da se je petelin skuhal, mi pa smo dobili priboljške. Stara mama mi je v tem času tudi kaj poklonila, kakšno podobico, okrasek, ko še ni bilo drugih. Ta čas mi je bil zelo drag, saj sem imela takrat staro mamo le zase. Vedno je opazila mojo novo obleko in jo pohvalila. To se mi je zelo dobro zdelo.

Ob desetih je bila maša v cerkvi. Pri nas oče ni hodil k maši in je ostal doma, ostali smo šli. Po maši so prišli sorodniki. Bližnji so prišli peš, drugi s kolesom, nekateri že z avtom, s fičkom. Z najboljšim avtom sta se pripeljala teta iz Nemčije in njen mož, ki sta planirala dopust v domovini tako, da sta bila tudi na žegnanju. Njun avto smo občudovali mladi in stari in se fotografirali ob njem. Včasih je prišel iz Nemčije tudi stric z družino.

Najprej smo imeli skupaj kosilo v hiši oz. dnevni sobi. Hrana je bila boljša in obilnejša kot običajne dni. Veliko je bilo pečenja, ki so ga postavili po mizi v večjih posodah. Vsak je lahko vzel, kolikor je želel. V spominu mi je ostala tudi priloga: vložene gobe, česar doma nismo jedli. Ko smo pokosili, smo dobili na mizo krofe, flancate in potico. Odrasli so pili rdeče vino, otroci pa malinovec. Po kosilu se je začela zabava. Šalilo se je, pelo, se spominjalo, igralo in plesalo. Trije strici in stričeva žena so znali igrati harmoniko in so izmenjaje igrali. Stričeva žena Anica ni nikoli pozabila na nas, otroke, zato je vedno predlagala: »No, sedaj pa Lisičko, k' so tuki otroc ...« In je potem igrala otroške pesmi. Rada nas je zaposlila, tako da smo ob njenem igranju ploskali, udarjali v ritmu po mizi ... Kakšen od moških je včasih malo preveč popil in je koga izmed prisotnih izzival. Tako je enkrat eden zliil kozarec rdečega vina proti drugemu, ki je bil v beli najlon srajci, a je ta še dovolj hitro odskočil, da ga vino ni doseglo.

Tudi stari ata je včasih rad malo več popil. Potem se je hvalil, kako je močan. Vstal je od mize, kazal mišice na rokah in spraševal: «Kdo se gre z menoj?» No, pa so mu po navadi rekli: »Ata, kar malo počijte, ste mal utrujen.« »Jaz že ne,« je odvrnil, a se je čez čas ulegel na zofo in zaspal.

Poleti smo se po kosilu preselili na prosto. Prinesli so stole k opustelemu čebelnjaku in jedli sadje. Na Vorančevo nedeljo so bile zrele cimbare in zgodnja jabolka – beličniki. Otroci smo se skrivali, metali odpadla jabolka v daljino, iskali kurja gnezda. Jaz sem zelo pazila na svojo novo obleko, zato sem se udeleževala le tistih iger, kjer ni bilo treba paziti. Če pa sem želela plezati za jajci po skednju, mi je stara mama dala primerna oblačila, da sem se preoblekla. Imela je polno skrinjo otroških oblačil, saj je imela brata in sestro v Ameriki, ki sta ji pošiljala stvari. Od bratrancev sem se rada učila nemških besed. Tekmovali smo v tem, kdo si jih je več zapomnil. V tem sem bila zelo dobra. Moški so si ogledovali hlev, kmetijo ... Vse je bilo pospravljeno, saj so v tednu pred srečanjem domači pospravili vse okoli hiše, hleva, kozolca, na njivah vse opleli in okopali. Vse je moralo biti na mestu in v najboljšem stanju. Prav tako tudi v hiši. Vrata v sobe so bila odprta in vsak je lahko vstopil in si sobo ogledal. Ženske so si rade pogledale prostore, posebno tiste, ki so nekoč tu živele, preden so se poročile. Po navadi je bila na posteljah bela posteljnina z vezeninami, prav takšne so bile tudi zavese. Zjutraj so domače ženske vse preoblekle, zvečer po obiskih pa vso posteljnino in zavese zamenjale z običajnimi. Prav tako tudi prte na mizi, kuhinjski pribor in »ta bolš« krožnike, ki so bili samo za svečane dogodke, h katerim so spadala tudi žegnanja.

Če sta bila na žegnanju stric ali teta iz Nemčije, smo se obvezno fotografirali. Teta je potem vsaki družini poslala fotografije.

Po popoldanski malici so se sorodniki začeli razhajati. Stara mama je enemu od posamezne družine dala priboljške za domov. To so bile po navadi sladice. Če pa je ostalo veliko mesa, pa tudi meso.

Naša družina se je odpravila domov bolj med zadnjimi, saj smo bili vezani na odhod avtobusa. Med potjo smo se pogovarjali o tem, kako je bilo. Vsak je vedel nekaj, česar drugi ni, in smo si izmenjali vtise. Včasih nas je tisti, ki je že imel avto, zapeljal na postajo ali pa kar do doma.

Spomnim se posebnega dogodka z žegnanja. Po kosilu je sledila zabava kot običajno. Strici so izmenjaje igrali na harmoniko, ostali smo peli. Zunaj je rahlo deževalo. Čez čas se je dež okrepil in začelo se je bliskati in grmeti. A to ni vplivalo na naše veselje. Eden od stricev je rekel tistemu, ki je igral, naj preneha z igranjem, ker je zunaj huda ura. Pa ni prenehal. Igral je dalje, saj je menil, da smo pod streho in ne more biti nič hudega. Kar naenkrat se je med igranjem zaslišal v bližini glasen pok. Kar poskočili smo! Nismo vedeli, kaj se je zgodilo. Gledali smo po hiši, pred hišo, za hišo in ugotavljali, kaj bi lahko bilo. V meji pod hišo smo zagledali podrt oreh. Ogromno drevo z ogromnimi vejami, polnimi zelenih orehov, je ležalo na tleh. Med padcem je polomil še nekaj drugih dreves. Vsem ga je bilo žal. Strica, ki je igral na harmoniko v času grmenja, so vsi gledali malo postrani, kot da je on kriv za podrti oreh, ker ni nehal igrati. Nevihte je bilo kmalu konec. Konec pa je bilo tudi našega veselja. Počasi smo odhajali drug za drugim na svoje domove.

O podrtem orehu se je potem še dolgo govorilo. Vse spomine pa smo ponovno obudili, ko je teta iz Nemčije poslala fotografije našega druženja.

Z žegnanja na Hribu 1962. leta

Z žegnanja na Hribu 1966. leta

Z žegnanja na Hribu 1967. leta